

ΑΛΛΟΤΕ ΚΑΙ ΤΩΡΑ

ΠΩΣ ΕΠΡΟΙΚΙΖΕΤΟ Η ΑΘΗΝΑΙΑ ΠΡΟ 180 ΕΤΩΝ

Τὰ προικοσύμφωνα στην Παλιά 'Αθήνα. Τι προίκα έπαίρναν η 'Αθηναίες. Η άπαρκήτητα κασέλα. Τα στρώματα, τα καπλώματα, η προικεφλάδες, 'Ο πολυτελέστατος τζουμπές. Τα κεσμήματα. Τα χαλκίωματα. Η έξελληνιστής τών ύπερβαρών. Τι γίνεται σήμερα στη Νέα 'Ελλάδα. Γκιμπροί όλιγοκρίεις και νυφάδες έλλαχιστα πολυέμφρονι. 'Ο σμηρινές. 'Αθηνάϊες γκιμπρές

Τι 'Αθηναία κόρη του 1750, ή έτοιμη γιά γάμο, δεν είχε τις απαιτήσεις της σμηρινής. Τα προίκα της ήσαν λιγοστά, τυπικά και ηρωμένα. Χρημάτα συνήθως έλειπαν και μάλιστα, πολλές φορές, περισσότερα έδινε ο γαμπρός ως προγαμιαία δωρεά από όσκινα πούταρον ως προίκα. 'Η προγαμιαία μάλιστα δωρεά από μέρος του γαμπρού ήταν άπαράιτητη κ' έφερε τα χρημάτα να τελειώνουν πάντα σε αριθμόν ένα. 'Ετσι ο γαμπρός έδινε γροσια 31, ή 41, ή 71, ή 101, 151 ή περισσότερα άνομα, πάντοτε όμως έτελειώναν σε ένα. Αντιθέτως τα γροσια ή τα ρεάλια, τα όστια άποτελούσαν την προίκα της νύφης έτελειώναν πάντα σε δεκαθίο στρογγυλό αριθμό. Ταύτα ή σαράντα, ή έξήντα, ή περισσότερα. 'Η μονάδες άπελείοντο.

Έξαινο πού άπαράιτητος έφερε να έχη ή μελλοντική ήταν ή κασέλα. Τα χρημάτα και το σπίτι δύο σπανίως έλειπαν, αλλά ή κασέλα ποτέ. Γι' αυτό όλα τα διασθέντα προκοσμήματα αυτής της έποχής όπως και τών κατοικιών άρχίζον στην άπαράιτησι τών προκοσμητών της νύφης. Έτσι:

«Α ο ρ η ε κ α σ σ έ λ α η ί α. 'Η ε λ α ρ η ε σ σ ε ν τ ο ρ κ ι έ ν ν α. 'Επειτα άκολουθεί ή άναγραφή τών άλλων προικιών πού έχουν και αυτά την τυπική τους σειρά. 'Ετσι μετά την κασέλα ή το σεντόνι, πού ήσαν συνήθως χάρυνα έρχόντοσαν τα στρώματα, ή σπερσέςες, όπως έλεγαν, δύο συνήθως τών αριθμό. 'Από τα στρώματα αυτά το ένα έφερε να ειν γυμνά. 'Τούό άλλωστε ό τύπος της καταγραφής:

«Σ τ ο ρ ό σ ε ς δ έ ο, ή μ ί α γ υ μ ν ά τ η ρ. Πολύ λίγα χορίτια, τα πού φραζή, δεν είχαν τα δύο αυτά άπαράιτητα στρώματα.

Τούτα στη σειρά έρχονταν τα ποσώνια και ή προσκευαίάδες. Τα ποσώνια έφερε να εινε δύο και ή προσκευαίάδες το όλιγοτερο έξι. Όσον άφαιρα τα σεντόνια αυτά, όχ σπανίως έλειπαν. Κ' ό τών άλλως έπήρχαν, σπανίως, ήσαν πιο πολλά από τέσσερα. Πολύ άμως από τα σεντόνια αυτά ήσαν γεννητα «διτασεντίτια».

Κατόπιν έρχονταν τα «επικοσμοδορακια», δένα, δύοδρα ή και είκοσι τών αριθμό. 'Απαράιτητος ήσαν ό τζουμπές ή «μοικιπέτες» ή «μοικιπέτες», όπως συνήθως ειπα το έλληνικότερο έγραφέρο. 'Ο τζουμπές ήσαν το έξοτεροτερο φόρεμα και στοίχες άκριά.

Σ' ένα προικοσύμφωνο του 1770 δίδονται άντι ένωσ τζουμπέ πενήντα προβάτα...

Τζουμπές και το άντερο ήσαν ούχα πολυτελέστατα, γεννημένα συνήθως με χρυσάμι από τούς σιρμακέζηδες.

Οι σιρμακέζηδες αυτοί πού κεντούσαν τούς τζουμπέδες, τα άντερά, τα ποσώνια, τις σπερσέςες και τις γυφόντες κεντήνον συνήθως από την 'Ηπειρο και μάλιστα από το Γιάννενα.

Από τις προίκες δεν έλειπαν και τα «εσπίρια». Τα εσπίρια ήσαν γεννημένα και ό αριθμός τών δεν έπερνούσε τα δύο ή τρία. Συνήθως έδίδετο ένα εσπίρι και 3-5 «εργαίλια», τα όποια αντίστοιχον με τις σημερινές πιστότες του προσώπου.

Μετά την άναγραφή τών προικιών, ό όστιος ήταν έλλάχιστος, ήρχετο ή άναγραφή τών χορηγιών. Αυτά ήσαν συνήθως ένα ζευγάρι όσμηνια και μιλιοκοκκιναμένα σοκολακια, σπανιότατα δε χρυσά. Κιάποτε έπήρχε και κανένα όσμημένο δαχτυλίδι.

'Ενα ζευγάρι όσμηνια σοκολακια άποτελούσαν το «πάντοτε» τών χορηγιών της νύφης. 'Η 'Αθηναίες κόρες πού έτύχανε τα ήχον κανένα ζευγάρι σοκολακια χρυσά, λευκόμα και βενετικά, τών κριόνων από τα διασθέντα προικοσμήματα, ήσαν έλλάχιστες.

Τα όσμηνια χορημάτα, σοκολακια ή δαχτυλίδια, ήσαν έντοπια κατασκευής, όπως και ή κασέλας. Τα έφτιασαν 'Ηπειρώτες τεχνίτες και κυρίως Καλαριτινοί.

Μετά την άπαράιτησι του χορηγιού, στών όποιο περιελαμβάνοντο άπαράιτητος και τα καλώματα της κεφαλής, τα λεγόμενα «επικρέτες» και «εργαία», άκολουθούσε ή άπαράιτησι τών σκευών. Αυτά ήσαν ένας-δύο τευτερέδες, γυρομένην επί το έλληνικότερον από τούς νοταρίους (σμιθολογογράφους) της έποχής «εγγεγραμδες» ή «κευτερέδες», μιά-δύο πυροστίες, ένα-δύο ταβιά, ένας τσιροτίρης, μιά κορτίνα μεγάλη, μιά-δύο σοφές και σπανιότατα κανένα τρυάνι.

'Ανεγράνοντο κατόπιν στο προικοσύμφωνο τα άκίνητα πούταρον ή νύφη. Κανένα άμπελά, κανένα έλαιώνα ή σπίτι, άν έπήρχε. Το σπίτι ονομάζονταν συνήθως «όδοποκόζηση».

Έίλος έρχονταν τα όλιγα μετρητά και εή εδζή τών γονέων άμ ήνε! Το προικοσύμφωνο έφερε τις ύπερβαρές εκτός του νοταρίου και 5-6 γκιζόντων 'Αθηναίων πολιτών, χορησιεύοντων ως μιστόρων.

Στις ύπερβαρές αυτές βλεπούμε την τύχη πούχαν οι 'Αθηναίοι του 1750 να έξελληνίζον την φρογγολογία τών έπαύτων τών, όσας αϊτά τούς ίθαίνονταν έχοντα φρόγγους χρυσούς ή βαρβάτους. 'Ετσι το Ζαχαριώτας γίνεται Ζαχαριώας ή Ζαχαριώτας, το Ραζαντζής—Ραζιγγής, ό Νεροϊότος—Νεροϊώας, ό Κατζής—Χαγγής, ό Κατσιώλος—Καζιόβλος, ό Λεωδιώτης—Λεωδιώτης, ό Μπουζούκης—Πουζούκης, ό Σκαπέτος—Σκαπέος, ό Γιαννούλης—Γιαννούλης, ό Τριπολιτάσιος—Τριπολιτάσιος, ό Ντεμωτζής—Ντεμωτζής, ό Τσάκωνας—Κάκωνας και όττω κατέβηξ.

'Ο τρόπος αυτός του προικίζεν, κατά τών όποιο τών κυριότερον όλο στην προίκα της νύφης έπαισε ό χορηγιός, διατηρείται και σήμερα σε πολλά μέρη της 'Ελλάδος, ιδίως όμως στις Νέες Χώρες. 'Υπάρχον στη Θεσσαλία και τη Λυττή Μικεδονία όλόκληρες περιέφορες, στις όποιες ή γυναικα ως προίκα παίρνει μόνον ροχιόμι.

Προίκα δε στα μέρη αυτά λέγεται άποκλειστικώς ό ροχιόμις και μάλιστα από μιλιά.

Πόση προίκα πήρε ή νύφη; σημαίνει πόσον έπηρε χορηγιού. Την προίκα αυτή την έφαινε, το κενήνο το κορίτσι, από ήμισια δώδεκα χρόνια και άνεστατα κυρίως σε κούφετες μάλλινες, σε σαρμάκια (μυλινό ύφανση), ή σιματάδες, γιά την κατασκευή άνδριζών και γυναικιών έξοτεριών φρεσιών, σε ακριτόμας ή σε αδιμας πού εινε λιγότερο για χορησιόματια γιά την κατασκευή φρελλών.

'Ο ροχιόμις, τών όποιο ή νύφη φέρονε από γαμπρό στα μέρη αυτά, εινε τεράστιος και άποτελει άσολογή περιουσία. Ότε χρημάτα όμως, ότε χτήματα παίρνει ή κόρη, αυτά άνήχον στους φρεσιώτες κληρονόμους.

Τα καλύτερα χρόνια τών κοριτσιών πολλών μερών της Θεσσαλίας και της Λυττής Μικεδονίας, ιδίως τών Βλαχόρων χροιών, περνούν στών ηρωαλέο γιά να γνη ή απερίσπτη αυτή ροχιώη προίκα.

Στην Στεριά 'Ελλάδα και στην Πελοπόννησο ή νύφη δεν εινε ύπερκομένη να έχη τόσον όγκο ή ροχιόν. Μια και στα μέρη αυτά ό εργόκοπος ή ό σορος του ροχιώηου κανονίζει με το ύφος του την αξία της προίκας.

Αν συνάβαινε όμοιο το ίδιο και στην 'Αθήνα. Στην πρωτιόσηση σήμερα ό γαμπρός εινε άπειτητιότατος. Θέλει και νύφη όμοιορη και προίκα άπειτηταχη. Οι καλοί κοραίοι πού παντρεύονταν γένια με μιά κασέλα κ' έξη σπανιότατα παρήθε

Κ. ΦΑΛΤΑΓΙΣ

ΜΙΑ ΠΕΡΙΕΡΓΗ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ

Πού κοραίο άντεσαν στο Παρίσι ένας γέρος κληροφής, τών όποιον όλοι έθιμοροσαν πλάτωνα. Οι πλημμεστοροι συγγενείς του έσπεισαν άμείσως μετά την κηδεία στο σπίτι του μακαριού γιά να πορσίον τούς θρασυούς του. Φαντασθήτε όμως την άποροπένει που όνοιόσαντο το χρηματοοοβήτια βόρπαν άντι χρημάτων ένα όγκωδες χειρόγγραφο βιβλιο, το όποιο άπελείετο από δύο χιλιάδες περίον σολίδες και έπραγματεμένο περι... τών κληροφρών και τών διαφόρων ειδών αυτής της άπνευτης σ' όλον τόν κόσμο! 'Η να μ' αλλέξη αυτές τις πληροφόρες ή μακαριτής είχε γυρίσει σε πολλά μέρη και είχε μελετήσει τούς όμοιοσάδες του. 'Από τις παρατηρήσεις του έξάγεται ότι οι περισσότεροι κληροφρονδες της Ερώσης βρίσκονταν στην 'Ισπανία και μάλιστα στους ποσόντες της Σίερα Μορένα, όπου ή αναλογία εινε 1 κληροφής σε 14 κατοίκους. Στη Γαλλία έλάχον πολλοί κληροφρονδες παρά τας όχλας του ποτιμού Λιγώς. 'Εάν ύπολογίσαιμε τών πληθυσμό της γης εινε ένα δισηκτομιαίριο, 800 εκατομιαία, τότε αναλογεί ένα εκατομιαίο κληροφρών επί όλης της όδρωσίον!

